

C?266/04–C?270/04., C?276/04. és C?321/04–C?325/04. sz. egyesített ügyek

Distribution Casino Franciország SAS, korábban Nazairdis SAS és társai

kontra

Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (Organic)

(a Tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne [Franciaország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„A támogatás fogalma – Az értékesítési területre kivetett adó – Az adó és az adóbevétel felhasználása közötti kötelező hozzárendeltségi viszony”

C. Stix-Hackl főtanácsnok indítványa, az ismertetés napja: 2005. július 14.

A Bíróság ítélete (első tanács), 2005. október 27.

Az ítélet összefoglalása

1. *Államok által nyújtott támogatások — Tervezett támogatások — A Bizottság végső határozatát megelőző végrehajtás tilalma — Terjedelem — A nemzeti bíróságok kötelezettségei*

(EK 87. cikk, (1) bekezdés, EK 88. cikk (2) és (3) bekezdés)

2. *Államok által nyújtott támogatások — A Szerződés rendelkezései — Hatály — Adók — Kizártság, a támogatást finanszírozó adók kivételével — Az állítólagosan támogatást képező mentességek megállapítása mellett kivetett adó — Az adó és az adóbevétel felhasználása közötti kötelező hozzárendeltségi viszony hiánya — Kizártság*

(EK 87. cikk, (1) bekezdés, EK 88. cikk (3) bekezdés)

3. *Államok által nyújtott támogatások — Fogalom — Az állítólagosan jogellenes adó révén finanszírozott intézkedések — A szóban forgó adó és a szóban forgó intézkedések közötti kötelező hozzárendeltségi viszony hiánya — Kizártság — A jelen eset*

(EK 87. cikk, (1) bekezdés, EK 88. cikk (3) bekezdés)

1. Az EK 88. cikk (3) bekezdéséből következik, hogy a Bizottságot tájékoztatni kell a támogatás nyújtására és módosítására irányuló szándékról. Ha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez a szándék nem egyeztethető össze a közös piaccal, haladéktalanul megindítja az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást. Amíg ebben az eljárásban végső határozat nem születik, az érintett tagállam nem hajthatja végre a tervezett intézkedést. Jogellenes az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti támogatás, amelyet az EK 88. cikk (3) bekezdéséből eredő kötelezettségek megsértésével hajtanak végre. Ha a nemzeti hatóságok adott esetben megsértik a támogatás végrehajtásának tilalmát, a nemzeti bíróságoknak kell ezzel szemben megóvniuk a jogalanyok jogait, a nemzeti joguknak megfelelően megállapítva valamennyi jogkövetkezményt mind a szóban forgó támogatási intézkedések végrehajtását szolgáló jogi aktusok érvényessége, mind a nyújtott pénzügyi támogatások visszaszerzése tekintetében.

(vö. 29?30. pont)

2. Az adók nem tartoznak a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá, hacsak nem valamely támogatási intézkedés finanszírozását szolgálják úgy, hogy annak szerves részét képezik. Abban az esetben, ha az adó ténylegesen valamely, az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti támogatási intézkedés szerves részét képezi, az a tény, hogy a nemzeti hatóságok megsértik az EK 88. cikk (3) bekezdéséből eredő kötelezettségeket, nemcsak a támogatási intézkedés, hanem azon adó jogszerűségét is érinti, amely annak a finanszírozására szolgál.

Ahhoz, hogy valamely adót valamely támogatási intézkedés szerves részének lehessen tekinteni, az adó és a támogatás között a vonatkozó nemzeti szabályozás alapján kötelező hozzárendeltségi viszonynak kell fennállnia abban az értelemben, hogy az adó bevétele kötelező módon a támogatás finanszírozásához van rendelve. Amennyiben ilyen viszony áll fenn, az adó bevétele közvetlenül befolyásolja a támogatás jelentőségét, és ebből következően annak értékelését is, hogy e támogatás összeegyeztethető-e a közös piaccal. Ez a viszony hiányzik az adó és az ezen adó alóli, meghatározott vállalkozási kategória javára szóló mentesség között, mivel semmilyen kötelező hozzárendeltségi viszony nem áll fenn az adó és az ilyen adómentesség között. Az adómentesség alkalmazása és terjedelme ugyanis nem függ az adó bevételeitől. Ezért az adó alanyai annak érdekében, hogy kivonják magukat az említett adó megfizetése alól, nem hivatkozhatnak arra, hogy állami támogatásnak minősül az olyan mentesség, amelyben más vállalkozások részesülnek. Ebből következik, hogy még annak feltételezése esetén is, hogy bizonyos vállalkozások adómentessége az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatási intézkedésnek minősül, a támogatás esetleges jogellenessége nem befolyásolná magának az adónak a jogszerűségét, ezért azok a vállalkozások, amelyek az adó alanyai, nem hivatkozhatnak a nemzeti bíróságok előtt a mentesség esetleges jogszerűtlenségére azért, hogy kivonják magukat az említett adó megfizetése alól, vagy hogy elérjék annak visszatérítését.

(vö. 34?35., 40?44. pont)

3. Az adó és az általa finanszírozott intézkedések közötti kötelező hozzárendeltségi viszony, amelynek hiányában az adó nem tekinthető valamely állami támogatás elemének, nem áll fenn a bizonyos gazdasági szereplők javára folyósított, nyugdíjazáskor járó támogatás esetében, mivel a ténylegesen kifizetett támogatás összege nem függ az adóbevételtől, hanem a vonatkozó rendeletnek megfelelően, miniszteri rendeletben meghatározott határokon belül kerül meghatározásra, az egyes kérelmezők helyzetét jellemző tények, különösen vagyonuk és terheik alapján. Szintén nem áll fenn ilyen viszony a foglalkozások bizonyos kategóriái nyugdíj-alapbiztosítási rendszereinek finanszírozása esetében, mivel – tekintettel azon részletszabályokra, amelyek alapján meghatározzák az adó e finanszírozáshoz való hozzájárulását – az adó bevétele nincs közvetlenül hatással az abból részesülő rendszerek által nyújtott előnyök jelentőségére, amely rendszerek igazgatása egyébként sem minősül gazdasági tevékenységnek. Ugyanígy nem áll fenn az említett viszony abban a tekintetben, hogy az adóbevétel egy részét valamely beavatkozási alap és szakmai bizottság javára használják fel, mivel e szervezetek, illetve a hatáskörrel rendelkező miniszterek mérlegelési jogkörrel rendelkeznek az ilyen felhasználás tekintetében.

(vö. 46., 48?49., 54?56. pont)

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2005. október 27. (*)

„A támogatás fogalma – Az értékesítési területre kivetett adó – Az adó és az adóbevétel felhasználása közötti kötelező hozzárendeltségi viszony”

A C-266/04–C-270/04., C-276/04. és C-321/04–C-325/04. sz. egyesített ügyekben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne (C-266/04–C-270/04. és C-276/04. sz. ügy) és a Cour d'appel de Lyon (C-321/04–C-325/04. sz. ügy) (Franciaország) a Bírósághoz 2004. június 24-én, 25-én és 29-én, valamint július 27-én érkezett, 2004. április 5-i, illetőleg február 24-i határozataikkal terjesztettek elő az előttük

a **Nazairdis SAS**, jelenleg **Distribution Casino France SAS** (C-266/04),

a **Jaceli SA** (C-267/04),

a **Komogo SA** (C-268/04 és C-324/04),

a **Tout pour la maison SARL** (C-269/04 és C-325/04),

a **Distribution Casino France SAS** (C-270/04),

a **Bricorama France SAS** (C-276/04),

a **Distribution Casino France 3 SAS** (C-321/04),

a **Société Casino France** mint az **IMQEF SA** jogutódja, amely a **JUDIS SA** jogutódja (C-322/04),

a **Dechrist Holding SA** (C-323/04)

és

a **Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (Organic)**

között folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: K. Schiemann a negyedik tanács elnöke, az első tanács elnökeként eljáró bíró, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts (előadó), Juhász E. és M. Ilešić bírák,

előtanácsnok: C. Stix-Hackl,

hivatalvezető: L. Hewlett előtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. június 2-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Nazairdis SAS, a Jaceli SA, a Komogo SA, a Tout pour la maison SARL, a Distribution

Casino France SAS, a Distribution Casino France 3 SAS, a Société Casino France mint az IMQEF SA jogutódja – amely a JUDIS SA jogutódja – és a Dechrist Holding SA képviselőjében E. Meier és C. Cassan ügyvédek,

– a Bricorama Franciország SAS képviselőjében B. Geneste, O. Davidson és C. Medina ügyvédek,

– a Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (Organic) képviselőjében R. Waquet ügyvéd,

– a francia kormány képviselőjében G. de Bergues és S. Ramet, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Közösségek Bizottsága képviselőjében C. Giolito, meghatalmazotti minőségben,

a f?tanácsnok indítványának a 2005. július 14-i tárgyaláson történt meghallgatását követ?en, meghozta a következ?

Ítéletet

1 Az el?zetes döntéshozatal iránti kérelmek az EK 87. és az EK 88. cikk értelmezésére vonatkoznak.

2 Ezeket a kérelmeket a kereskedelmi és kézm?ves ágazatot támogató francia adó jogsz?rsége tárgyában folyamatban lév? eljárások keretében terjesztették el?.

Nemzeti jogi háttér

A kereskedelmet és a kézm?ipart támogató adó

3 Az id?s keresked?k és kézm?vesek bizonyos kategóriáinak javát szolgáló intézkedések bevezetésér?l szóló, 1972. július 13-i 72?657. sz. törvény (JORF, 1972. július 14., 7419. o.) 3. cikkének (2) bekezdése állapítja meg a kereskedelmet és a kézm?vesipart támogató adót (a továbbiakban: TACA).

4 A TACA progresszív adó, amelyet közvetlenül a Franciaországban lév?, 400 m²-nél nagyobb értékesítési területtel rendelkező, 460 000 eurónál nagyobb éves üzleti forgalmat megvalósító kiskereskedésekre vetnek ki. Az adókulcs az éves üzleti forgalom négyzetméterenkénti összegének arányában progresszív.

5 Az alapügyek tényállásai idején a TACA-t a Caisse nationale de l'organisation autonome d'assurance vieillesse des travailleurs non salariés des professions industrielles et commerciales (ipari és kereskedelmi foglalkozások nem munkaviszonyban álló dolgozói független nyugdíjbiztosító szervezetének nemzeti pénztára, a továbbiakban: Organic) szedte be.

A TACA-bevétel felhasználása

A tevékenység befejezéséért járó támogatás

6 A 72?657. sz. törvény 8–10. cikkének megfelelően a TACA-bevételt els?sorban egyes keresked?k és kézm?vesek javára, a nyugdíjazáskor járó különleges kiegészít? támogatás finanszírozására rendelték.

7 Az 1995. február 1-jei 95?95. sz. törvénnyel (JORF, 1995. február 2., 1742. o.) és a 2002.

december 30-ai 2002-évi 1575. sz. törvénnyel (JORF 2002., december 31., 22025. o.) módosított, az 1982. évi költségvetésről szóló, 1981. december 30-ai 81-évi 1160. sz. törvény (JORF, 1981. december 31., 3539. o.) 106. cikke ezt a különleges kiegészítő támogatást egy nyugdíjazáskor járó támogatással váltotta fel. Ez a cikk elrendeli:

„Azok a kereskedők vagy kézművesek, akik legalább tizenöt évig tagjai voltak a kézműves, ipari és kereskedelmi foglalkozások időskori biztosítási pénztárának, és vagyonuk a rendeletben meghatározott felső határ alatt van, kérelmükre részesülhetnek a fent hivatkozott rendszerek pénztárai által fizetett támogatásból, a következő életkort követően:

a) A hatvanadik életév betöltését követően, amennyiben tevékenységüket véglegesen befejezik [...]”.

8 Az 1991. november 8-ai 91-évi 1155. sz. rendelettel (JORF, 1991. november 10.) módosított 1982. április 2-ai 82-évi 307. sz. rendelet 6. cikke állapítja meg a nyugdíjazáskor járó támogatás nyújtásának feltételeit. E rendelkezés szerint a helyi bizottság „az egyes kérelmezők helyzetét jellemző tények és különösen vagyonuk és terheik alapján” határozza meg a támogatás összegét, a miniszteri rendelet által meghatározott kereteken belül.

9 A 2001. szeptember 3-ai rendelettel módosított, a frankban kifejezett összegek euróra való átszámításáról szóló, 1996. augusztus 13-ai miniszteri rendelet (JORF, 1996. augusztus 29., 12940. o.) 10. cikke kifejti, hogy „a támogatás összegének 3140 euró és 18 820 euró között kell lennie házaspárok, és 2020 euró és 12 100 euró között egyedülállók esetében”.

A TACA egyéb felhasználása

10 A TACA bevezetése óta az abból származó bevétel jelentősen emelkedett a kiskereskedelmi piac francia területén tapasztalható fejlődése és a kereskedelmi létesítmények területének növekedése miatt.

11 A TACA-bevételtöbbséget az önálló kézműves foglalkozású dolgozók és az önálló ipari és kereskedelmi foglalkozású dolgozók alap-nyugdíjbiztosítási rendszerei, a Fonds d'intervention pour la sauvegarde de l'artisanat et du commerce (a kézművesipar és a kereskedelem megóvását szolgáló beavatkozási alap, a továbbiakban: Fisac) és a comité professionnel de la distribution des carburants (az üzemanyag-elosztási szakmai bizottság, a továbbiakban: CPDC) céljaira használták fel.

– Az nyugdíjbiztosítási rendszerek javára való felhasználás

12 Az 1997. évi társadalombiztosítási költségvetésről szóló, 1996. december 27-ai 96-évi 1160. sz. törvény (JORF, 1996. december 29., 19369. o.) 40-II. cikke kiegészítette a társadalombiztosítási kódex L 633-9. cikkét a (6) bekezdéssel, amely elírja, hogy a TACA-bevétel egy hányadát az önálló kézműves foglalkozású dolgozók és az önálló ipari és kereskedelmi foglalkozású dolgozók alap-nyugdíjbiztosítási rendszereihez használják fel. Annak összegét felosztották az Organic és a Caisse nationale d'assurances vieillesse des artisans (a kézművesek nemzeti nyugdíjbiztosító pénztára, a továbbiakban: Cancava) között, a könyvelési hiányuk arányában.

13 A szóban forgó biztosítási rendszerek finanszírozására felhasznált TACA összegét minden évben tárcaközi rendelettel határozzák meg.

14 Az alap-nyugdíjbiztosítási rendszer e finanszírozási eszközét a 2002-évi 1575. sz. törvény 35-IV. cikke hatályon kívül helyezte.

– A Fisac javára való felhasználás

15 A [TACA-] bevétel felhasználására vonatkozó, 1995. október 27-i 95-1140. sz. rendelet (JORF 1995. október 29., 15808. o.) 2. cikke elírja, hogy a TACA-bevételtöbblet egy része a Fisac különleges számlájára folyik be.

16 Az említett rendelet 1. cikkének megfelelően a Fisac egyrészt a kereskedelem és a kézművesség fenntartására és alkalmazkodásának előmozdítására szánt közös műveleteket finanszírozza, hogy megőrizze a kereskedelem élénkségét az egyes földrajzi területeken és foglalkozási ágazatokban, és a társadalom kedvező közelségű ellátását, másrészt a kereskedelemért és a kézműiparért felelős miniszter rendeletével meghatározott összeg alatti éves üzleti forgalmat megvalósító kereskedelmi és kézműipari vállalkozásoknak szánt átruházási és szerkezetátalakítási műveleteket.

17 E rendelet 8. cikke értelmében „a [támogatások kiosztásáról szóló] döntéseket a kereskedelemért és a kézművesiparért felelős miniszter hozza [egy] bizottság állásfoglalását követően”, amely bizottságot ugyanezen rendelet hozza létre.

– A CDPC javára való felhasználás

18 A CDPC-t az 1998. március 2-i 98-132. sz. rendelettel (JORF, 1998. március 7., 3515. o.) és a 2001. november 12-i 2001-1048. sz. rendelettel (JORF, 2001. november 13., 18016. o.) módosított 1991. március 19-i 91-284. sz. rendelet (JORF, 1991. március 20., 3874. o., a továbbiakban: 91-284. sz. rendelet) hozta létre. A 91-284. sz. rendelet 2. cikkének megfelelően a CDPC feladata:

„(1) Azon akcióprogramok kidolgozása és végrehajtása, amelyeknek célja az üzemanyagelosztási hálózat kialakítása, termelékenységének javítása, értékesítési körülményeinek modernizálása és a kiegyensúlyozott ellátás igazgatása és fenntartása a nemzeti terület egészén.

(2) Az érdekelt vállalkozások számára hozzájárulás biztosítása az elfogadott programok megvalósításának megkönnyítése érdekében, valamint ennek érdekében minden célravezető tanulmány elvégzése.

(3) A fent említett célokat előmozdító információk összegyűjtése és a foglalkozási ágon belüli kiosztása.”

19 Ugyanezen rendelet 8. cikke kifejti, hogy a CDPC döntéseit e bizottság ügyviteli tanácsa hozza, hogy azokról tájékoztatják a kormány biztosát és az állami ellenőrt, és a határozatok akkor válnak végrehajthatóvá, ha az elbírák közül tizenöt napos határidőn belül senki nem nyújt be vétőt.

20 A 98-132. sz. rendelet megerősítette a CPDC eszközeit oly módon, hogy kiegészítette annak bevételeit a TACA-bevételtöbblet egy részével. Ennek érdekében módosította a 91-284. sz. rendelet 9. cikkét, kiegészítve azt a g) ponttal, amely kifejti, hogy „az iparért felelős miniszter, a kereskedelmért és a kézművesiparért felelős miniszter, valamint a költségvetésért felelős miniszter minden évben meghatározzák az üzemanyag-elosztási szakmai bizottság keretében felhasználandó források felső határát”.

Az alapeljárás és az elzeteres döntéshozatalra elterjesztett kérdések

21 A C-321/04–C-325/04. sz. ügyekben az alapeljárások felperesei 2001. április 11-én valamennyien keresettel éltek az Organic ellen a Tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-

Étienne (saint-étienne-i társadalombiztosítási bíróság) előtt. E keresetekkel azon összegek visszatérítését akarták elérni, amelyeket a felperesek a TACA címén az 1999. és/vagy a 2000. év során fizettek. A felperesek úgy vélték, hogy a TACA-t az EK 87. cikk (1) bekezdésének és az EK 88. cikk (3) bekezdésének megsértésével vezették be.

22 A Tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne 2003. január 27-i ítéleteivel elutasította ezeket a kereseteket. Az alapügy felperesei ekkor fellebbezést nyújtottak be a Cour d'appel de Lyonhoz (lyoni fellebbviteli bíróság).

23 A C-276/04. sz. ügyben az alapeljárás felperese 2003. április 7-én keresetet nyújtott be a Tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne-hez az Organic ellen, hogy elérje azon összegek visszatérítését, amelyeket TACA címén a 2000–2002. évi időszakban fizetett.

24 A C-266/04–C-270/04. sz. ügyekben az alapeljárások felperesei 2003. április 11-én öt különböző keresetet nyújtottak be az említett bírósághoz az Organic ellen, hogy elérjék azon összegek visszatérítését, amelyeket TACA címén a 2001. év során fizettek be.

25 A kérdést előterjesztő bíróság a jelen ügyekben arra kér választ, hogy a TACA-t az EK 87. cikk (1) bekezdésének és az EK 88. cikk (3) bekezdésének megsértésével vezették-e be.

26 A Cour d'appel de Lyon ezért 2004. február 24-i határozataival (C-321/04–C-325/04. sz. ügyek) felfüggesztette az eljárást, és kérte a Bíróságot, „határozzon arról, hogy a [felperesektől] behajtott [TACA] az EK 87. cikk értelmében állami támogatásnak minősül-e”.

27 A Tribunal des affaires de sécurité sociale de Saint-Étienne 2004. április 5-i határozatával (a C-266/04–C-270/04. és C-276/04. sz. ügyek) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Az EK 87. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy a Franciarsország által a CDPC [...], a Fisac [...], a kereskedők és kézművesek nyugdíjazásakor járó támogatása, az önálló kézműves foglalkozású dolgozók és az önálló ipari és kereskedelmi foglalkozású dolgozók alap-nyugdíjbiztosítási rendszereinek keretében nyújtott költségvetési támogatások állami támogatásnak minősülnek?”

28 A Bíróság elnöke 2004. szeptember 24-i végzésével egyesítette a jelen ügyeket.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérdésekről

Előzetes észrevételek

29 Az EK 88. cikk (3) bekezdéséből következik, hogy a Bizottságot tájékoztatni kell a támogatás nyújtására és módosítására irányuló szándékról. Ha a Bizottság úgy ítéli meg, hogy ez a szándék nem egyeztethető össze a közös piaccal, haladéktalanul megindítja az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást. Amíg ebben az eljárásban végső határozat nem születik, az érintett tagállam nem hajthatja végre a tervezett intézkedést.

30 Jogellenes az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti támogatás, amelyet az EK 88. cikk (3) bekezdéséből eredő kötelezettségek megsértésével hajtanak végre (lásd a C-354/90. sz., Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires és a Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon ügyben 1991. november 21-én hozott ítélet [EBHT 1991., I-5505. o.] 17. pontját). Ha a nemzeti hatóságok adott esetben megsértik a támogatás végrehajtásának tilalmát, a nemzeti bíróságoknak kell ezzel szemben megóvniuk a jogalanyok jogait, a nemzeti joguknak megfelelően megállapítva valamennyi jogkövetkezményt mind a szóban forgó támogatási intézkedések végrehajtását szolgáló jogi aktusok érvényessége, mind a nyújtott pénzügyi támogatások visszaszerzése tekintetében (lásd a C-34/01–C-38/01. sz. Enirisorse-

ügyben 2003. november 27-én hozott ítélet [EBHT 2003., I/14243. o.] 42. pontját).

31 Habár – ahogyan azt indítványának 29–33. pontjában a főtanácsnok joggal hangsúlyozza – az elzeteres döntéshozatalra utaló határozatok csak néhány alapvető információt szolgáltatnak az alapeljárásokról, az említett határozatokból világosan kitűnik, hogy a nemzeti bíróságok eltti eljárások mind a TACA címén befizetett összegek visszafizetésére irányuló kérelmekre vonatkoznak.

32 Ezenkívül a Bíróságnak átadott iratokból kitűnik, hogy az alapeljárás felperesei azt állították a nemzeti bíróságok eltti eljárásokban, hogy a TACA jogellenes, mivel kapcsolatban áll az EK 87. cikk (1) bekezdésének és az EK 88. cikk (3) bekezdésének megsértésével nyújtott támogatásokkal.

33 E körülmények között az elzeteres döntéshozatalra elterjesztett kérdések lényegében arra vonatkoznak, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdése és az EK 88. cikk (3) bekezdése tiltja-e a TACA-hoz hasonló adó beszedését.

34 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az adók nem tartoznak az EK-Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alá, hacsak nem valamely támogatási intézkedés finanszírozását szolgálják úgy, hogy annak szerves részét képezik (a C-174/02. sz. Streekgewest-ügyben 2005. január 13-án hozott ítélet [EBHT 2005., I/85. o.] 25.pontja).

35 Abban az esetben, ha az adó ténylegesen valamely, az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti támogatási intézkedés szerves részét képezi, az a tény, hogy a nemzeti hatóságok megsértik az EK 88. cikk (3) bekezdéséből eredő kötelezettségeket, nemcsak a támogatási intézkedés, hanem azon adó jogszerűségét is érinti, amely annak a finanszírozására szolgál (lásd az Enirisorse-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 43–45. pontját).

36 Meg kell tehát vizsgálni, hogy a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében a TACA-hoz hasonló adó egy vagy több támogatási intézkedés szerves részének tekinthető-e.

37 Az állítólagos támogatási intézkedések – amelyeket a nemzeti bíróságok eltt folyamatban lévő eljárásokban vitatnak, és amelyek e bíróságok szerint érinthetik a TACA jogszerűségét a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezései alapján – a következők: egyrészt azon kiskereskedelmi üzletek TACA alóli mentessége, amelyek 400 m²-nél kisebb értékesítési területtel rendelkeznek, vagy 460 000 eurónál kevesebb éves üzleti forgalmat valósítanak meg (a továbbiakban: a kis üzletek), másrészt a különböző TACA-bevételből finanszírozott intézkedések.

38 E különböző intézkedéseket külön-külön kell megvizsgálni.

A kis üzletek TACA alóli mentessége

39 Az alapügy felperesei azt állítják, hogy a kis üzletek TACA alóli mentessége az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében támogatási intézkedésnek minősül. Ez szelektív elny, amelyet állami forrásokból nyújtottak, és alkalmas a verseny és a tagállamok közötti kereskedelem veszélyeztetésére. Mivel az adó oszthatatlan egységet alkot az az alól való mentességgel, a támogatás szerves részét képezi.

40 Ebben a tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy ahhoz, hogy valamely adót valamely támogatási intézkedés szerves részének lehessen tekinteni, az adó és a támogatás között a vonatkozó nemzeti szabályozás alapján kötelező hozzárendeltségi viszonyt kell fennállnia abban az értelemben, hogy az adó bevétele kötelező módon a támogatás finanszírozásához van rendelve. Amennyiben ilyen viszony áll fenn, az adó bevétele közvetlenül befolyásolja a támogatás

jelentőségét, és ebből következzen annak értékelését is, hogy e támogatás összeegyeztethető-e a közös piaccal (a Streekgewest-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 26. pontja).

41 Ez a viszony hiányzik az adó és az ezen adó alóli, meghatározott vállalkozási kategória javára szóló mentesség között, mivel semmilyen kötelező hozzárendeltségi viszony nem áll fenn az adó és az ilyen adómentesség között. Az adómentesség alkalmazása és terjedelme ugyanis nem függ az adóbevételtől (lásd a Streekgewest-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 28. pontját).

42 Ezért a Bíróság úgy határozott, hogy valamely adó alanyai annak érdekében, hogy kivonják magukat az említett adó megfizetése alól, nem hivatkozhatnak arra, hogy állami támogatásnak minősül az olyan mentesség, amelyben más vállalkozások részesülnek (lásd a C-390/98. sz. Banks-ügyben 2001. szeptember 20-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-6117. o.] 80. pontját).

43 Ebből következik, hogy még annak feltételezése esetén is, hogy a kis üzletek adómentessége az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett támogatási intézkedésnek minősül, a támogatás esetleges jogellenessége nem befolyásolná a TACA jogszerűségét.

44 Az előzőekből az következik, hogy a kis üzletek TACA alóli mentességének esetleges jogellenessége nem érinti magának az adónak a jogszerűségét, ezért azok a vállalkozások, amelyek a TACA alanyai, nem hivatkozhatnak a nemzeti bíróságok előtt a mentesség esetleges jogszerűtlenségére azért, hogy kivonják magukat az említett adó megfizetése alól, vagy hogy elérjék annak visszatérítését.

A TACA bevétel különböző felhasználásai

45 Az alapügyek felperesei szerint a TACA-bevétel különböző felhasználásai mind olyan, az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett állami támogatásnak minősülnek, amelyet az EK 88. cikk (3) bekezdésének megsértésével nyújtottak.

46 Emlékeztetni kell azonban, hogy az alapeljárások kontextusában, amelyek az EK 87. cikk (1) bekezdésére és az EK 88. cikk (3) bekezdésére tekintettel állítólagosan jogellenes adók visszatérítésére vonatkoznak, kizárólag akkor volna releváns az a kérdés, hogy a TACA által finanszírozott különböző intézkedések állami támogatásnak minősülnek-e, ha megállapításra kerülne, hogy kötelező hozzárendeltségi viszony áll fenn az adó és érintett intézkedések között (lásd a Streekgewest-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 26. pontját).

47 Az alapügyek felperesei szerint ilyen kötelező viszony áll fenn a TACA és az ezen adó által finanszírozott intézkedések között. A TACA-bevétel ugyanis nem folyt be az államkincstárba. A TACA-t létrehozó szabályozás ezzel ellenkezőleg különösen arra irányult, hogy a kereskedők bizonyos – az az adóalanyokkal versenyviszonyban lévő – kategóriái javára finanszírozza a támogatási intézkedéseket.

48 A nyugdíjazáskor járó támogatás (lásd a fenti 6–9. pontban) esetében először meg kell állapítani, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozásnak megfelelően ezen intézkedést a TACA-val finanszírozzák. Ellentétben azonban azzal, amit az alapeljárások felperesei hangoztatnak, a nemzeti szabályozási keretből nem tűnik ki a TACA és a nyugdíjazáskor járó támogatás közötti kötelező hozzárendeltségi viszony.

49 E célból rá kell mutatni, hogy – ahogyan a jelen ítélet 9. pontja említi – a tevékenységüket véglegesen befejező kereskedőknek és kézműveseknek nyújtott, nyugdíjazáskor járó támogatás összegének „3140 euró és 18 820 euró között kell lennie házaspárok, és 2020 euró és 12 100 euró között egyedülállók esetében”. A ténylegesen kifizetett támogatás összege nem függ az adóbevételtől, hanem a 82/307. sz. rendelet 6. cikkének megfelelően a „helyi bizottság” állapítja

meg a miniszteri rendeletben meghatározott határokon belül, „az egyes kérelmezők helyzetét jellemző tények, különösen vagyonuk és terheik alapján”.

50 A szóban forgó nemzeti szabályozás ekképpen különbözik a 47/69. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 1970. június 25-én hozott ítélet ([EBHT 1970., 487. o.] 20. pont) alapjául szolgáló ügyben vizsgálttól, amely elírta, hogy az általa bevezetett támogatás a „díjból származó bevétel növekedésének arányában” emelkedik.

51 Hasonlóképpen a szóban forgó nemzeti szabályozás értelmében az Enisirose-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet alapjául szolgáló ügyben az adóbevétel közvetlenül befolyásolta a nyújtott gazdasági előny nagyságát. Ebben az ügyben ugyanis az említett szabályozás kifejezetten elírta, hogy az adóbevétel kétharmada egy különleges kikötői vállalkozásnak kerül kifizetésre.

52 Az alapügyekben azonban semmilyen kapcsolat nincs a TACA-bevétel és a kereskedők és kézműveseknek a nyugdíjazásukkor nyújtott támogatás összege között. A szóban forgó nemzeti szabályozás ugyanis az adóbevételtől függetlenül határozza meg a nyugdíjazáskor járó támogatás összegét, a minimális és maximális érték között. A helyi bizottságra tartozik tehát a nyugdíjazáskor járó támogatás összegének meghatározása, kizárólag az érintett kereskedők és kézművesek személyes helyzete alapján. Mivel a TACA-bevétel nem befolyásolja a nyugdíjazáskor járó támogatás címén a kereskedők és kézművesek javára juttatott előny nagyságát, a TACA és a nyugdíjazáskor járó támogatás között nem áll fenn a fenti 40. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat szerinti kötelező hozzárendeltségi viszony.

53 E körülmények között a nyugdíjazáskor járó támogatás esetleges jogellenessége a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezései alapján nem befolyásolja a TACA jogszerűségét.

54 Ezt követően a TACA-bevétel egy részének az önálló kézműves foglalkozású dolgozók és az önálló ipari és kereskedelmi foglalkozású dolgozók alap-nyugdíjbiztosítási rendszereire való felhasználása esetében (lásd a fenti 12–14. pontot) meg kell állapítani, hogy a kedvezményezett pénztárak (az Organic és a Cancava) olyan társadalombiztosítási alaprendszer igazgatását végzik, amely a szolidaritás mechanizmusán nyugszik. Mivel az érintett pénztárak tevékenysége nem minősül gazdasági tevékenységnek, finanszírozása nem tartozik az EK 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá (a C/264/01., C/306/01., C/354/01. és C/355/01. sz., AOK-Bundesverband és társai egyesített ügyekben 2004. március 16-án hozott ítélet [EBHT 2004., I/2493. o.] 47. pontja).

55 Ezenkívül a nemzeti szabályozás semmilyen módon nem teremt kötelező hozzárendeltségi viszonyt a TACA, valamint a kézművesek és kereskedők nyugdíjbiztosítási rendszerei között. A 96/1160. sz. törvény 40-II. cikkének megfelelően ugyanis a hatáskörrel rendelkező miniszterek minden évben együttes rendeletben határozzák meg a TACA azon összegét, amelyet a kérdéses biztosítási rendszerek finanszírozására használnak fel. A miniszterek mérlegelési jogkörére tekintettel nem lehet elfogadni, hogy a TACA-bevétel közvetlenül befolyásolja a kérdéses kedvezményezett pénztáraknak juttatott előnyök nagyságát (lásd a C/175/02. sz. Pape-ügyben 2005. január 13-án hozott ítélet [EBHT 2005., I/127. o.] 16. pontját). A Bírósághoz benyújtott iratokból következik egyébként, hogy az Organic és a Cancava esetében felhasznált összeget a TACA bevételtől függetlenül évente változatlanul 45 730 000 euróban határozzák meg.

56 Végül a Bíróságnak benyújtott iratokból az sem tűnik ki, hogy kötelező hozzárendeltségi viszony áll fenn a TACA és a Fisac (lásd a jelen ítélet 15–17. pontját) és a CPDC (lásd a jelen ítélet 18–20. pontját) által finanszírozott intézkedések között. Az a mérlegelési jogkör ugyanis, amellyel a Fisac és a CPDC a 95/1140. sz. rendelet 8. cikke, valamint a hatáskörrel rendelkező

miniszterek a 91/284. sz. rendelet 4. cikke értelmében rendelkeznek a TACA-bevételből származó források felhasználása vonatkozásában, kizárja az ilyen hozzárendeltségi viszony létét (lásd a Pape-ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 16. pontját).

57 Ennélfogva – feltételezve, hogy a Fisac és a CPDP állami támogatásnak minősíthető intézkedéseket finanszíroznak – ezen intézkedések esetleges jogellenessége a Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezései alapján nem befolyásolhatja a TACA jogszerűségét.

58 Az előzőek összességéből következik az EK 87. cikk (1) bekezdését és az EK 88. cikk (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezések nem tiltják a TACA-hoz hasonló adó beszedését.

A költségekről

59 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

Az EK 87. cikk (1) bekezdését és az EK 88. cikk (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezések nem tiltják a kereskedelmet és kézműipart támogató francia adóhoz hasonló adó beszedését.

Aláírások

* Az eljárás nyelve: francia.